EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 30.7.2024
COM(2024) 349 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Izvajanje uredbe o tehničnih ukrepih (člen 31 Uredbe (EU) 2019/1241)

Kazalo

1. Uvod ... 1

2. Izvajanje Uredbe ... 1
2.1. Merjenje napredka pri doseganju ciljev ... 2
2.2. Regionalno izvajanje ... 2
2.2.1. Baltsko morje ... 3
2.2.2. Zahodne vode ... 4
2.2.3. Severno morje ... 4
2.2.4. Sredozemsko in Črno morje ... 5
2.3. Druga vprašanja v zvezi z izvajanjem ... 7
2.3.1. Izvedbena pravila ... 7
2.3.2. Usmerjeni ribolov ... 7

3. Inovacije in znanstvene raziskave ... 8
3.1. Delo odbora STECF ... 8
3.2. Mnenje sveta ICES o inovativnih orodjih ... 9
3.3. Ribolov v znanstvene namene ... 10
3.4. Odhodki za inovacije ... 10

4. Sklepne ugotovitve ... 12

1. UVOD

V skladu s členom 31 Uredbe (EU) 2019/1241 Evropskega parlamenta in Sveta[1] (v nadaljnjem besedilu: Uredba) mora Komisija vsaka tri leta poročati o izvajanju Uredbe.

To poročilo vsebuje pregled izvajanja Uredbe v zadnjih treh letih ter temelji na prvem poročilu, sprejetem septembra 2021[2], in poročilu o uporabi prenesenih pooblastil, sprejetem septembra 2023[3]. Pripravljeno je bilo na podlagi sprejetih ukrepov in znanstvenega razvoja, mnenj Znanstvenega, tehničnega in gospodarskega odbora za ribištvo (STECF) in Mednarodnega sveta za raziskovanje morja (ICES) ter prispevkov držav članic, svetovalnih svetov in drugih zainteresiranih deležnikov, ki so se odzvali na javno posvetovanje (pojasnilo je navedeno v Dodatku I k temu poročilu). V njem so obravnavana tudi trenutna prizadevanja v zvezi z raziskavami in inovacijami kot možnost za nadaljnji napredek pri uresničevanju ciljev Uredbe.

2. IZVAJANJE UREDBE

Namen Uredbe je prispevati k ciljem skupne ribiške politike (SRP), kot so opredeljeni v Uredbi (EU) št. 1380/2013 (v nadaljnjem besedilu: uredba o SRP), in k doseganju dobrega okoljskega stanja, kot je opredeljeno v okoljski zakonodaji, hkrati pa zagotoviti ustrezno ravnovesje med gospodarskimi, socialnimi in okoljskimi cilji v okviru SRP. **Ribolov na ravni največjega trajnostnega donosa** z ustreznimi tehničnimi ukrepi pomembno prispeva k bolj trajnostni dejavnosti na morju ter odpornemu in konkurenčnemu ribiškemu sektorju, ki zagotavlja kakovostno hrano[4]. Uporaba selektivnejših in okolju prijaznejših ribolovnih praks pomaga povečati donos ciljnih ribjih staležev, hkrati pa se zmanjšajo nenamerni ulov in prilov ter vplivi na občutljive habitate.

Za trajnostnost morskih virov je treba **zaščititi morske ekosisteme in omejiti vpliv ribolova** nanje. K doseganju ciljev okoljske zakonodaje učinkovito prispevajo tehnični ukrepi. Ti se načrtujejo in urejajo, da bi se omejili vplivi na občutljive vrste in habitate, zaščitene v skladu z direktivama o pticah in o habitatih, kot so območja Natura 2000, ter zmanjšali vplivi na morske ekosisteme, s tem pa se prispeva k izvajanju okvirne direktive o morski strategiji. To je pomembno zlasti glede na cilje strategije EU za biotsko raznovrstnost[5] in akcijskega načrta za morje[6].

Z veljavno Uredbo so se nadaljevali zdajšnji bistveni elementi preteklih tehničnih predpisov, Komisija pa je lahko opredelila ukrepe, potrebne za usklajeno izvajanje. Poleg tega je v Uredbi izražen poziv državam članicam, naj v okviru regionalnih skupin sodelujejo pri opredelitvi regionalno ustreznih

---

[1] Uredba (EU) 2019/1241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o ohranjanju ribolovnih virov in varstvu morskih ekosistemov s tehničnimi ukrepi, o spremembi uredb Sveta (ES) št. 1967/2006, (ES) št. 1224/2009 ter uredb (EU) št. 1380/2013, (EU) 2016/1139, (EU) 2018/973, (EU) 2019/472 in (EU) 2019/1022 Evropskega parlamenta in Sveta ter o razveljavitvi uredb Sveta (ES) št. 894/97, (ES) št. 850/98, (ES) št. 2549/2000, (ES) št. 254/2002, (ES) št. 812/2004 in (ES) št. 2187/2005 (UL L 198, 25.7.2019, str. 105).

[2] Poročilo: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0583 in povezani delovni dokument služb Komisije: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD:2021:268:FIN.

[3] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52023DC0520

[4] Glej COM(2024) 235 final, Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu Trajnostni ribolov v EU: trenutno stanje in usmeritve za leto 2025.

[5] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52020DC0380

[6] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52023DC0102

ukrepov, ki jih Komisija lahko sprejme z delegiranimi akti, državam članicam pa je s tem omogočeno, da sprejmejo nacionalne ukrepe za svoje vode ali flote.

Uredba je pomembno orodje in prispeva k blažitvi podnebnih izzivov in izzivov na področju biotske raznovrstnosti, zato je ključna za izvajanje akcijskega načrta za morje, ki je bil sprejet februarja 2023 kot rezultat na podlagi strategije EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 in predstavljen kot del svežnja za ribištvo in oceane[7].

2.1. Merjenje napredka pri doseganju ciljev

V tem poročilu je obravnavano regionalno izvajanje ukrepov kot prispevek k ciljem Uredbe: optimizirati vzorce izkoriščanja, prispevati k čim večjemu zmanjšanju naključnega ulova občutljivih morskih vrst in negativnih okoljskih vplivov ribolova na morske habitate ter vzpostaviti ukrepe za upravljanje ribištva za namene skladnosti z okoljskimi direktivami[8].

Odbor STECF je za merjenje, ali so **vzorci izkoriščanja** optimizirani, leta 2020 revidiral najprimernejši kazalnik, ki ga je treba uporabiti. To je februarja 2024 dopolnilo Skupno raziskovalno središče[9] z analizo 34 ribjih staležev, ki ustrezajo vrstam iz Uredbe. Ta analiza je pokazala, da se skupna selektivnost v Atlantiku v zadnjih 20 letih izboljšuje. Ne glede na to je bila leta 2021 boljša selektivnost (tj. večja zaščita nedoraslih organizmov) od tiste, ki ustreza največjemu donosu v ravnovesju ob trenutni ribolovni umrljivosti, ugotovljena pri malo manj kot polovici staležev, ki jih je proučil svet ICES. Kar zadeva Sredozemlje, je bila boljša selektivnost od tiste, ki ustreza največjemu donosu v ravnovesju ob trenutni ribolovni umrljivosti, ugotovljena pri dveh staležih od desetih.

Za cilje, povezane z okoljsko zakonodajo, so konkretne ciljne vrednosti določene v direktivah o pticah in o habitatih, ki vključujeta posebno varstvo območij Natura 2000 in nekaterih vrst, ter na podlagi mejnih vrednosti, sprejetih v okviru okvirne direktive o morski strategiji. V zadnjih letih je bil dosežen opazen napredek pri sprejemanju takšnih mejnih vrednosti, zlasti za deskriptorje za ugotavljanje, ali so **habitati morskega dna** v dobrem okoljskem stanju[10]. Mejne vrednosti iz okvirne direktive o morski strategiji, povezane z **naključnim ulovom občutljivih morskih vrst**, še niso bile sprejete, zato konkretne ciljne vrednosti za ta cilj še niso na voljo.

Čeprav merljive ciljne vrednosti niso v celoti na voljo, znanstveno mnenje zagotavlja ustrezne informacije o občutljivem stanju nekaterih vrst in habitatov, s tem pa tudi o elementih, potrebnih za sprejetje konkretnih ukrepov.

2.2. Regionalno izvajanje

Regionalno izvajanje je temelj Uredbe, napreduje različno hitro in na različnih ravneh ter je usmerjeno v potrebe in okoliščine posameznih morskih bazenov. Ukrepi se lahko sprejmejo kot nacionalni ukrepi ali kot delegirani akt na podlagi skupnega priporočila zadevnih držav članic.

[7] https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/policy/common-fisheries-policy-cfp_en

[8] Člen 3 Uredbe (EU) 2019/1241.

[9] https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC137030

[10] Za pregled mejnih vrednosti glej Obvestilo Komisije o mejnih vrednostih, določenih v okvirni direktivi o morski strategiji (2008/56/ES) in Sklepu Komisije (EU) 2017/848 (COM(2024) 2078).

Kar zadeva nacionalne ukrepe, so vse države članice Komisijo obvestile o sprejetju ukrepov, ki jih morajo izvajati njihove flote, da se dosežejo konkretni cilji v vodah pod njihovo suverenostjo ali jurisdikcijo.

V poročilu o izvajanju prenosa pooblastil na podlagi Uredbe, objavljenem septembra 2023, je bilo poudarjeno, da je bilo v obdobju od 14. avgusta 2019 do 30. junija 2023 sprejetih 12 delegiranih aktov, eden pa je v postopku sprejemanja. Od takrat sta bila sprejeta še dva delegirana akta, kar pomeni, da je bilo do zdaj sprejetih skupno 14 delegiranih aktov, ki se nanašajo na najrazličnejše ukrepe.

Pristop k regionalnemu izvajanju, kako hitro poteka to izvajanje in njegova vsebina se zelo razlikujejo zaradi precej različnih okoliščin in izzivov v posameznih morskih bazenih ter obsega in potenciala postopka regionalizacije. Na primer, **v Sredozemskem in Črnem morju** je najučinkovitejši pristop, da ukrepe sprejme Generalna komisija za ribištvo v Sredozemlju (GFCM) in se zato uporabljajo za vse države, ki mejijo na ti morji, s čimer se zagotovijo enaki konkurenčni pogoji. Zato sta potreba po uporabi regionalizacije na podlagi uredbe o SRP in prostor za njeno uporabo omejena. Kadar je bilo potrebno za prenos ukrepov komisije GFCM ali kot dopolnitev, so države članice večinoma uporabile nacionalne ukrepe. V Severnem morju in zahodnih vodah je stanje drugačno. Čeprav so na voljo vse možnosti za uporabo regionalizacije, države članice in ustrezni svetovalni sveti pozdravljajo tehnično delo med EU in Združenim kraljestvom, ki se trenutno opravlja v zvezi s tehničnimi ukrepi.

Skupna priporočila držav članic lahko temeljijo na členu 11 uredbe o SRP in uredbi o tehničnih ukrepih, katerih cilj je prispevati k ciljem SRP in s tem k izvajanju okoljske zakonodaje ter na primer omejiti vpliv ribištva na občutljive morske habitate ali čim bolj zmanjšati prilov občutljivih vrst. V zvezi z zadnjenavedenim lahko države članice v skladu z Uredbo predložijo tudi skupna priporočila za izvajanje ublažitvenih ukrepov za zaščito občutljivih vrst, kot so storile za zaščito baltske pristaniške rjave pliskavke.

Poleg tega je z Uredbo prepovedan ribolov nekaterih vrst rib iz Priloge I, s čimer jim zagotavlja posebno zaščito. Čeprav se lahko seznam spremeni in se dodajo nove vrste, se to še ni zgodilo.

Svetovalni sveti so v odziv na posvetovanja, opravljena za to poročilo, prispevali podrobne informacije o delu, opravljenem v tem obdobju poročanja, da bi pokazali prizadevnost in zavezanost pri sprejemanju prostovoljnih ukrepov in v postopku regionalizacije.

Nekateri deležniki so navedli, da regionalizacija ne napreduje dovolj hitro, drugi pa so poudarili zapletenost Uredbe.

2.2.1. Baltsko morje

V zvezi s **selektivnostjo** se bo na podlagi tesnega sodelovanja med državami članicami in svetovalnim svetom za Baltsko morje (BSAC) kmalu začelo regionalno sodelovanje na področju selektivnega orodja, da bi se drastično zmanjšal prilov baltske trske, poleg tega bosta sprejeta delegirani akt in z njim povezani izvedbeni akt.

Da bi se **čim bolj zmanjšal prilov občutljivih vrst**, se je nadaljevalo delo za boljšo zaščito baltske pristaniške rjave pliskavke (v ta namen sta bili predloženi dve skupni priporočili), vključno z dodatnimi nadzornimi ukrepi. Proučuje se tudi možnost dela v zvezi z ukrepi za vzhodno Baltsko morje z zaprtji v realnem času. Poleg tega nekatere države članice pripravljajo ukrepe za čim večje zmanjšanje vpliva izplenitve tjulnjev in interakcije z ribiči ter so sprejele prostovoljne ukrepe za omejitev vpliva ribištva na občutljive vrste. BSAC je sporočil tudi, da člani sveta, ki so tudi ribiči, posamično sodelujejo v raziskovalnih projektih.

V zvezi s **širšim prispevkom k okoljskim ciljem in habitatom morskega dna** države članice Baltskega morja izvajajo nekatere nacionalne omejitve za pridneni ribolov in uporabo mirujočih mrež na območjih Natura 2000. Poleg tega so nekatere države članice pripravile skupno priporočilo za zaščito

morskega dna v nemškem delu Baltskega morja (v pripravi je delegirani akt na podlagi skupnega priporočila za zaščito šestih morskih zavarovanih območij v nemški izključni ekonomski coni Baltskega morja).

Države članice zdaj pripravljajo dve skupni priporočili s predlogi ohranitvenih ukrepov za približno 25 območij Natura 2000 ali območij v Severnem in Baltskem morju iz okvirne direktive o morski strategiji (kratko-, srednje- in dolgoročnih).

2.2.2. Zahodne vode

Države članice prispevajo k **selektivnosti** z izvajanjem ukrepov za čim večje zmanjšanje prilova trske v Keltskem morju, v povezavi s podobnimi rezultati v Severnem morju pa potekajo razprave o povečanju velikosti mrežnega očesa pri ribolovu lignjev (s 40 mm na 80 ali 90 mm, odvisno od ribolovnega območja). Z delegiranimi akti so bili uvedeni dodatni ukrepi za povečanje zaščite okatega ribona v Biskajskem zalivu (povečanje najmanjših referenčnih velikosti ohranjanja in zaprtij).

V zvezi s potrebo po **čim večjem zmanjšanju prilova občutljivih vrst v Biskajskem zalivu** sta Francija in Španija leta 2021 sprejeli nacionalne ukrepe za zaščito navadnega delfina, v skladu s katerimi morajo nekatera plovila z vlečnimi mrežami v Biskajskem zalivu uporabljati zvočne odvračalne naprave. V Franciji poleg brenčačev na plovilih z vlečnimi mrežami vse pogosteje uporablja kamere na krovu in druge ukrepe za spremljanje, da bi se izboljšalo znanje o populaciji delfinov v Biskajskem zalivu. Poleg tega se v Franciji pripravlja več projektov v zvezi s tehničnimi ukrepi za preprečitev prilova delfinov z zabodnimi mrežami. Portugalska in Španija v okviru projekta Cetambicion[11] pripravljata tehnične ublažitvene ukrepe, kot so brenčači v primeru uporabe zabodnih mrež. Ne glede na to je potreben dodaten napredek, saj bi se ohranjanje navadnega delfina izboljšalo s sprejetjem regionalnih ukrepov na vseh območjih.

Države članice organizirajo tudi tečaje in usposabljanja za ribiško industrijo, katerih cilj je boljše razumevanje in prepoznavanje prilova, povezanega z nekaterimi vrstami ribolova.

V zvezi s prihodnjimi projekti za zaščito občutljivih vrst več držav članic sodeluje pri projektu CIBBRiNA[12] in v raznih raziskovalnih dejavnostih, namenjenih zaščiti občutljivih vrst pri ribištvu, ki ga upravljajo regionalne organizacije za upravljanje ribištva, kot je Mednarodna komisija za ohranitev tunov v Atlantiku. Nekatere države članice so poročale tudi o projektu, ki bo vključeval raziskave deoksiribonukleinske kisline (DNK) in pasivno akustično spremljanje.

Na področju prispevanja k **varstvu okolja** so države članice razširile sedanja morska zavarovana območja in z okoljskimi organi sodelujejo pri pripravi načrtov upravljanja za več takih območij v okviru omrežja Natura 2000.

2.2.3. Severno morje

Severnomorske države članice so izvedle številne ukrepe za **selektivnost**, ki dopolnjujejo izjeme od obveznosti iztovarjanja. Komisija je nedavno uvedla zaprto ribolovno sezono med vrhuncem obdobja drstitve navadnega jezika[13]. Poleg tega države članice izvajajo druge ukrepe s svojimi flotami, ki

[11] https://www.cetambicion-project.eu/?lang=es

[12] Financiran v okviru programa LIFE: https://webgate.ec.europa.eu/life/publicWebsite/project/LIFE22-NAT-NL-LIFE-CIBBRiNA-101114301/coordinated-development-and%E2%80%AFimplementation-of%E2%80%AFbest-practice-in%E2%80%AFbycatch%E2%80%AFreduction%E2%80%AFin-the%E2%80%AFnorth-atlantic-baltic-and-mediterranean-regions.

[13] Delegirana uredba (EU) 2024/1060 o tehničnih ukrepih za navadni jezik.

presegajo veljavne obvezne določbe (npr. uporaba flamske ploskve na plovilih z vlečnimi mrežami z gredmi, ki lovijo kozice, dodatni program skupnega vzorčenja za spremljanje prilova vrst, za katere veljajo kvote, pri ribolovu kozic).

Severnomorske države članice so poročale o številnih nacionalnih ukrepih za zmanjšanje **vpliva na občutljive vrste**, kot so prostorski in časovni ukrepi na morskih zavarovanih območjih ali omejitve uporabe nekaterih orodij. Poročale so tudi o večji prisotnosti opazovalcev, da se pridobijo trdni in zanesljivi podatki.

Severnomorske države članice sodelujejo pri projektu CIBBRiNA (pri katerem sodelujejo tudi Poljska, Portugalska in Španija), katerega glavni cilj je zmanjšati umrljivost občutljivih vrst zaradi naključnega prilova. Projekt se je začel decembra 2023 in bo trajal do leta 2029.

V zvezi s prispevanjem k **varstvu okolja** sta bila na podlagi petih skupnih priporočil s predlogi ohranitvenih ukrepov za 18 območij Natura 2000 ali območij v Severnem morju iz okvirne direktive o morski strategiji sprejeta dva delegirana akta: Delegirana uredba (EU) 2022/952 in Delegirana uredba (EU) 2023/340.

Sedanje razprave držav članic so osredotočene na štiri skupna priporočila: eno, ki sta ga predložili Nemčija in Nizozemska za Doggersko plitvino (to je odbor STECF nedavno ocenil na spomladanskem plenarnem zasedanju – PLEN 24-01[14]), eno, ki ga Nizozemska pripravlja za šest morskih zavarovanih območij v nizozemskem delu Severnega morja (za Cleaversko plitvino, južno Doggersko plitvino, osrednje območje ostrig in Frizijsko fronto v skladu z okvirno direktivo o morski strategiji ter rjavo plitvino (Bruine Bank) in območje grebena Borkum), eno, ki ga Belgija pripravlja za tri območja upravljanja v belgijskem delu Severnega morja, in eno, ki ga Danska pripravlja za pet območij Natura 2000 v Severnem morju in Skagerraku.

2.2.4. Sredozemsko in Črno morje

Na področju **selektivnosti** države članice z ribolovnimi interesi v Črnem morju izvajajo ukrepe, ki jih je komisija GFCM sprejela s svojimi priporočil, vključno s prepovedmi ribarjenja z vlečnimi mrežami za zaščito nedoraslih organizmov in uporabo monofilamentnih zabodnih mrež.

V Sredozemlju so države članice na podlagi priporočil komisije GFCM ali v skladu z upravljanjem na podlagi večletnega načrta za zahodno Sredozemsko morje[15] izvedle zelo raznovrstne nacionalne tehnične ukrepe za zaščito komercialnih vrst, kot so prostorski in časovni ukrepi za zaščito drstitvenih območij ključnih vrst (osliča, škampa), omejitve ribolova s pridnenimi vlečnimi mrežami ter strožja pravila o specifikacijah orodja (nekatere države članice uporabljajo večje velikosti mrežnega očesa za male pelagične vrste), prepoved okroglih in dvižnih stremen ter najmanjšo dolžino vreče 3 m.

Države članice so v obdobju 2022–2024 začele izvajati preskuse za razvoj selektivnejših in učinkovitejših orodij, s temi preskusi bodo rezultati zagotovljeni v naslednjem obdobju poročanja. Te raziskave vključujejo preskušanje različnih konfiguracij v zvezi z velikostmi mrežnega očesa na pridnenih orodjih in mirujočih mrežah ali celo popolnoma novega, inovativnega orodja. Predvideni sta tudi večja prisotnost opazovalcev in uporaba informacij, ki jih zagotavljajo kamere REM/CCTV.

V zvezi z **občutljivimi vrstami** je komisija GFCM sprejela več priporočil glede kitov in delfinov, morskih psov in skatov ter morskih ptic in želv, načrtovanja pilotnih projektov, sprejetja ublažitvenih

[14] Plenarno zasedanje odbora STECF 24-01.

[15] Uredba (EU) 2019/1022 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o vzpostavitvi večletnega načrta za ribolov, ki izkorišča pridnene staleže v zahodnem Sredozemskem morju, in spremembi Uredbe (EU) št. 508/2014.

ukrepov in sprejetja regionalnega akcijskega načrta za spremljanje in ublažitev vpliva ribištva na ranljive vrste v Sredozemskem in Črnem morju[16]. Cilj tega načrta je razviti ustrezne sisteme spremljanja ter preskusiti ublažitvene ukrepe za naključni ulov ranljivih vrst in dejavnosti izplenitve velikih morskih živali z ribolovnim orodjem.

Poleg tega so črnomorske države članice uvedle številne nacionalne ukrepe, da se čim bolj zmanjša vpliv ribolova na pristaniško rjavo pliskavko, kot so uporaba monofilamentnih zabodnih mrež pri ribolovu romba, cilj tega je zmanjšati prilov kitov in delfinov, ukrep pa se postopno izvaja dve leti, ter kampanje ozaveščanja za zaščito črnomorskih pristaniških rjavih pliskavk. Številna morska zavarovana območja so bila uvedena tudi v nacionalnih vodah, v katerih bo uporaba zabodnih mrež za ribolov romba dovoljena le, če so takšne mreže opremljene z brenčači. Opozoriti je treba, da bi bilo treba vse ukrepe s tem ciljem umestiti v regionalni okvir, zlasti trenutno delo komisije GFCM, da se zagotovijo enaki konkurenčni pogoji z drugimi obrežnimi državami.

Da bi države članice zaščitile občutljive vrste v Sredozemlju, si prizadevajo za napredek nacionalne zakonodaje za zaščito bolj ogroženih vrst (kot je balearski viharnik), vključno z ukrepi za upravljanje ribištva ter opredelitvijo območij Natura 2000 in ZEPA (območja za posebno zaščito ptic), in zdaj pripravljajo ukrepe za upravljanje teh območij.

Da bi dopolnili ukrepe, ki so jih sprejele komisija GFCM in države članice, deležniki in države članice sodelujejo pri projektih ozaveščanja o prilovu, seznanjajo ribiče z dobrimi praksami, pripravljajo in prevajajo vodnike o dobrih praksah za zmanjšanje prilova, preskušajo naprave za odganjanje ptic (zmaji in boje) ter izvajajo raziskave vrvi za odganjanje ptic, ki se uporabljajo na plovilih Združenega kraljestva, ki lovijo osliča v Gran Solu[17].

Kar zadeva prispevek k **varstvu okolja** v Sredozemskem in Črnem morju, nekatere države članice izvajajo prepoved ribarjenja s pridnenimi vlečnimi mrežami in uporabe strgač na morskih zavarovanih območjih, komisija GFCM pa je v Sredozemskem in Črnem morju opredelila deset območij z omejenim ribolovom, ki obsegajo več kot 1,75 milijona km² zaščitenih morskih habitatov. V Sredozemskem morju je zaščitenih približno 31 000 km² bentoških morskih habitatov, ki jih dopolnjuje eno veliko globokomorsko območje z omejenim ribolovom, kar zajema približno 60 % celotnega sredozemskega morskega dna, na katerem je zaradi zaščite globokomorskih bentoških habitatov prepovedana uporaba vlečnih strgač in vlečnih mrež v vseh vodah, globljih od 1 000 metrov. Za zaščito globokomorskih bentoških habitatov je uporaba vlečnih mrež prepovedana v vseh vodah, globljih od 1 000 metrov.

Na podlagi rezultatov pilotnega projekta komisije GFCM zdaj potekajo prizadevanja za vzpostavitev novih območij z omejenim ribolovom ter prihodnjo spremembo globinske meje globokomorskega območja z omejenim ribolovom na 800 m. Hkrati potekajo prizadevanja za vzpostavitev skladnih in učinkovitih omrežij morskih zavarovanih območij, komisija GFCM pa je začela notranjo oceno za uresničevanje Sporazuma na podlagi Konvencije ZN o pomorskem mednarodnem pravu glede ohranjanja in trajnostne rabe morske biotske raznovrstnosti na območjih zunaj nacionalne jurisdikcije.

[16] Resolucija GFCM/46/2023/4.

[17] Projekt MedBycatch.

2.3. Druga vprašanja v zvezi z izvajanjem

2.3.1. Izvedbena pravila

Poleg regionaliziranega izvajanja se v skladu z Uredbo na Komisijo prenesejo tudi nekatera izvedbena pooblastila za določanje specifičnih značilnosti nekaterih elementov, ki so pomembni ali potrebni[18] za ohranjanje standardov selektivnosti.

Takšna podrobna pravila so v pripravi ter so pomembna za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev za države članice pri izvajanju Uredbe ter skladnega in učinkovitega nadzora. Nanašajo se na specifikacije naprav, ki se uporabljajo za preprečevanje ulova nedoraslih organizmov, in specifikacije nekaterih naprav, ki se uporabljajo za preprečevanje obrabe vlečnega orodja.

Njihov cilj je ponovno vzpostaviti nekatere pogoje, ki so se uporabljali v preteklosti in so ključni za učinkovito izvajanje Uredbe. Da bi se lahko oprli na najnovejše znanstveno mnenje, je bilo po tehničnih razpravah z državami članicami opravljeno posvetovanje o nekaterih izmed teh elementov z odborom STECF, ki je mnenje izdal marca 2024[19].

Z državami članicami potekajo posvetovanja, da bi se lahko osnutek izvedbene uredbe brez odlašanja predložil Odboru za ribištvo in ribogojstvo.

2.3.2. Usmerjeni ribolov

Drug pomemben vidik za izvajanje Uredbe je dodatna opredelitev pojma usmerjenega ribolova za nekatere vrste, kot je določeno v členu 6(3) in členu 27(7) Uredbe: „ribolovni napor, usmerjen na določeno vrsto ali skupino vrst, in je lahko dodatno opredeljen na regionalni ravni v delegiranih aktih“.

To je pomembno za številne vrste ribolova, vendar ne za vse. Za nekatere vrste ribolova so standardi jasni in ni tveganja, da bi prakse izvajanja povzročile znižanje standardov selektivnosti, na primer z uporabo izločevalne rešetke ali katere koli druge selektivne naprave. Za vrste ribolova, za katere ni standardov ali drugih določb, ki bi urejale uporabo najmanjših velikosti mrežnega očesa, so morale države članice z neposrednim upravljalnim interesom za zadevni ribolov v skladu s členom 27(7) Uredbe skupna priporočila prvič predložiti najpozneje 15. avgusta 2020[20].

Uredba določa osnovno velikost mrežnega očesa, ki se šteje za najprimernejšo za zagotavljanje najboljših standardov selektivnosti, in dve možnosti za odstopanje od nje: države članice lahko opredelijo spremembe selektivnosti, ki zagotavljajo (vsaj) enake standarde selektivnosti, kot so določeni v veljavni zakonodaji, in ki jih oceni odbor STECF, za nekatere vrste ribolova pa lahko opredelijo posebne velikosti mrežnega očesa (običajno selektivne naprave), kolikor so upoštevani pogoji in sestava ulova iz Uredbe.

Regionalne skupine držav članic se s to temo ukvarjajo že več let in po tem, ko so štiri regionalne skupine držav članic predložile skupna priporočila, se je Komisija večkrat posvetovala z odborom STECF, da bi nacionalnim organom pomagala pri napredku. Vendar ukrepov, ki bi jih znanost potrdila in bi se sprejeli v zakonodaji, za zdaj še ni.

Naslednji vidik, ki lahko vpliva na splošno doseganje ciljev, se nanaša na dejstvo, da v vseh regijah skoraj ni vzpostavljenih ureditev izdajanja dovoljenj za posebne velikosti mrežnega očesa. Neobstoj

[18] Člen 8(5) in člen 24(1) Uredbe.

[19] Poročilo s 75. plenarnega zasedanja Znanstvenega, tehničnega in gospodarskega odbora za ribištvo (STECF) (STECF-PLEN-24-01).

[20] Člen 27 Uredbe.

takih ureditev, s katerimi bi se urejala uporaba posebnih velikosti mrežnega očesa, pomeni, da lahko vsa ribiška plovila privzeto kadar koli uporabljajo katero koli velikost mrežnega očesa.

Te teme imajo lahko velike posledice za ohranjanje, zato Komisija države članice spodbuja, naj ta vprašanja obravnavajo v okviru svojih regionalnih skupin, temo v zvezi z dovoljenji pa na nacionalni ravni.

3. INOVACIJE IN ZNANSTVENE RAZISKAVE

Trenutnih izzivov, ki vplivajo na naše morske ekosisteme, ni mogoče reševati samo s tradicionalnimi orodji. Za to so ključne inovacije, Uredba pa zagotavlja trdno podlago za spodbujanje te spremembe, saj državam članicam omogoča, da uvedejo odstopanja za preskušanje nove tehnologije in nato razvijejo ukrepe, ki se uporabljajo v okviru regionalizacije.

Za doseganje rezultatov sta ključna in nujna vključevanje in sodelovanje vseh gospodarskih subjektov, ki opravljajo dejavnost v morskem okolju. Deležniki, ki so sodelovali v posvetovanju (države članice, svetovalni sveti, nevladne organizacije in druga združenja), so poudarili svojo zavezanost sodelovanju pri raziskavah in inovacijah.

Projekti, kot so CIBBRiNA (katerega cilj je čim bolj zmanjšati vpliv na občutljive vrste), Marine Beacon[21] (katerega cilj je razviti in preskusiti inovativna orodja in tehnike za boljše spremljanje pomembnih vrst in zmanjšanje tveganja prilova) in DecarbonyT[22] (ocena uporabe optimiziranega vlečnega orodja v Sredozemskem in Črnem morju za zmanjšanje porabe goriva), so dobri primeri vseevropskih projektov, ki združujejo znanstvene ustanove, ribiške organizacije in deležnike.

Na podlagi teh projektov bo razvidno, kako izboljšati sedanje ribolovne tehnike (od sprememb orodja do prostorskih in časovnih ukrepov), da bi se čim bolj zmanjšal vpliv ribolovne dejavnosti na okolje. Projekti bodo prinesli rezultate v naslednjem obdobju poročanja.

3.1. Delo odbora STECF

Odbor STECF se od sprejetja Uredbe letno sestaja v okviru posebne strokovne delovne skupine, ki razpravlja in pripravlja mnenja o izvajanju tehničnih ukrepov ter ocenjuje njihovo izvajanje, da bi vzpostavila znanstveno podlago za okrepljeno izvajanje.

V okviru priporočil odbora STECF se je delo na tem področju nadaljevalo v zvezi s kazalniki selektivnosti (glej poglavje 2.1), hkrati pa se je proučilo razhajanje med sedanjo in optimalno selektivnostjo, ki zagotavlja največji možni trajnostni donos. Odbor STECF je leta 2021[23] ocenil selektivnost populacije po starosti za zadevne vrste[24] in jo primerjal z optimalno (tj. tisto, s katero se zagotovijo največji dolgoročni donosi). Leta 2022[25] se je osredotočil na oceno selektivnosti populacije po dolžini za navedene vrste, da bi jo lahko povezal z dejansko selektivnostjo ribolovnega orodja na podlagi velikosti in ponudil rešitve za optimizacijo.

Odbor STECF se zdaj ukvarja s temi rešitvami za optimizacijo, saj je treba opredeliti spremembe, ki so potrebne (in izvedljive) za dosego teh največjih donosov. S pristopom, ki ga bo treba upoštevati v

[21] https://marinebeacon.eu/

[22] https://decarbonyt.eu/

[23] STECF-21-07.

[24] Vrste, navedene v Prilogi XIV k Uredbi.

[25] STECF-22-19.

prihodnjih letih, bi bilo treba opredeliti ukrepe, potrebne za operacionalizacijo biogospodarske ocene izvedljivih sprememb ribolovnih tehnik/vzorcev in morebitnih posledic (socialno-ekonomskih – spremembe ulova in vrednosti ulova – in okoljskih).

3.2. Mnenje sveta ICES o inovativnih orodjih

Svet ICES je leta 2023 na zahtevo Komisije posodobil svoj katalog inovativnih orodij iz leta 2020[26] in predložil oceno stopnje uporabe inovativnih orodij v industriji EU (po morskih bazenih in vrstah ribištva). Za inovacije, ki se ne uporabljajo, je opredelil glavne dejavnike, ki preprečujejo njihovo uporabo, vključno z analizo socialno-ekonomskih kompromisov, in predlagal načine za olajšanje njihove uporabe. To mnenje[27] vsebuje zelo pomembne sklepne ugotovitve, zlasti v zvezi z uporabo v industriji. Na primer, pri tretjini predstavljenih inovativnih tehnologij so za orodje potrebne majhne naložbe, pridobi pa se pozitivna donosnost naložb, kar pomeni, da so gospodarsko smiselne.

Svet ICES je za oceno ovir in možnosti za sistematično uporabo inovativnih orodij uporabil okvir PESTEL[28], pri čemer je proučil:

- politične dejavnike: raven podpore ribičev za politike in njihovo zaznano legitimnost, predpise od zgoraj navzdol, neobstoj enakih konkurenčnih pogojev ob prostovoljni uporabi orodja;
- gospodarske dejavnike: stroške nakupa orodja, razpoložljivost kapitala za naložbe, spremembo stroškov poslovanja in prihodkov, prednostno obravnavanje kratkoročnih koristi uporabe novega orodja pred dolgoročnimi, razpoložljivost nepovratnih sredstev ali subvencij, finančno odpornost;
- družbene dejavnike: nenaklonjenost spremembam, uporabo orodja s strani drugih, učinkovitost ozaveščanja o novem orodju, nemotiviranost zaradi sprememb politike, različno razumevanje težave med ribiči in drugimi deležniki (npr. zavržkov, učinkov pridnenih vlečnih mrež), sodelovanje pri odločanju, zaupanje med ribiči in drugimi deležniki (npr. oblikovalci politik ali znanstveniki);
- tehnološke dejavnike: tehnično znanje, orodje je težko uporabiti ali je za njegovo uporabo potrebno specializirano znanje ali usposabljanje, potreben je čas, da se orodje namesti in prilagodi tako, da učinkovito deluje, obseg prilagodljivosti orodja različnim zasnovam plovil;
- okoljske dejavnike: manjša poraba goriva, manjši nenamerni prilov rib, manjši nenamerni ulov drugih morskih vrst (bentosa, morskih sesalcev, morskih ptic), manjši vpliv na morsko dno;
- pravne dejavnike: orodje zdaj ni dovoljeno (npr. preskušeno na podlagi odstopanja, regionalne omejitve), zahteve za izpolnjevanje minimalnih pravnih standardov orodja in obstoj ustreznega izvrševanja.

Čeprav mnenje sveta ICES vsebuje pomembne pokazatelje, je jasno, da dejanska raven uporabe v industriji še ni opredeljena. **Države članice in deležniki so** v odgovorih v okviru posvetovanja **opozorili na težave pri uvajanju inovativnih tehnologij**. Čeprav se strinjajo, da je regionalizacija ključna za to in boljša kot prostovoljni pristopi, menijo, da je prehod na uporabo novih orodij še vedno preveč dolgotrajen in prezapleten. Ob uporabi regionalizacije uvajanje orodja v povprečju traja dve leti, vključno s postopkom pogajanj v regionalnih skupinah, posvetovanjem z odborom STECF in postopkom uvajanja.

[26] https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/InnovativeFishingGear.aspx

[27] https://www.ices.dk/news-and-events/news-archive/news/Pages/InnovativeGear.aspx

[28] *Political, Economic, Social, Technological, Environmental and Legal* (*factors*) (politični, gospodarski, družbeni, tehnološki, okoljski in pravni dejavniki).

3.3. Ribolov v znanstvene namene

V skladu s členom 25 Uredbe lahko države članice dovolijo odstopanja od pravil za ribolov v znanstvene namene. Cilj tega člena je spodbuditi gospodarske subjekte k sodelovanju v znanstvenih raziskavah. Uredba vsebuje še druga člena[29], ki se lahko uporabita za uvedbo inovativnih rešitev, vendar se člen 25 uporablja najpogosteje.

Raziskavo organizirajo, izvajajo in končajo znanstvene ustanove v državah članicah. V zadnjih treh letih se je sodelovanje komercialnih plovil držav članic pri znanstvenih raziskavah povečalo, Komisija pa je 6. julija 2023 organizirala tehnični sestanek z državami članicami, da bi izboljšala preglednost med državami članicami in jih opozorila, da ji morajo poročati o raziskavah.

Večina priglašenih projektov je namenjena proučevanju alternativnih metod za čim večje zmanjšanje ulova nedoraslih organizmov in iskanju rešitev za ublažitev vpliva na občutljive vrste ali zmanjšanje negativnega vpliva na okolje.

Člen 25 je temelj za spodbujanje raziskav in preskušanja inovativne tehnologije z odstopanjem od tehničnih zahtev iz Uredbe, države članice in deležniki pa so ob tem opozorili, da v drugih predpisih o SRP take možnosti ni, kar bi lahko v nekaterih primerih oviralo možnosti in upočasnilo uvedbo sprememb. Opozarjajo na primer, da ni mogoče odobriti odstopanj za raziskave v zvezi z dovoljenjem za ulov, obdržanje na krovu ali iztovarjanje brancina pod najmanjšo referenčno velikostjo ohranjanja, tudi če je to zaželeno za programe spremljanja.

Poleg tega so države članice, svetovalni sveti in deležniki opozorili na zapleten postopek, ki ga je treba upoštevati od trenutka, ko se razvije nova tehnika ali tehnologija orodja, do njenega končnega sprejetja na podlagi zakonodaje.

3.4. Odhodki za inovacije

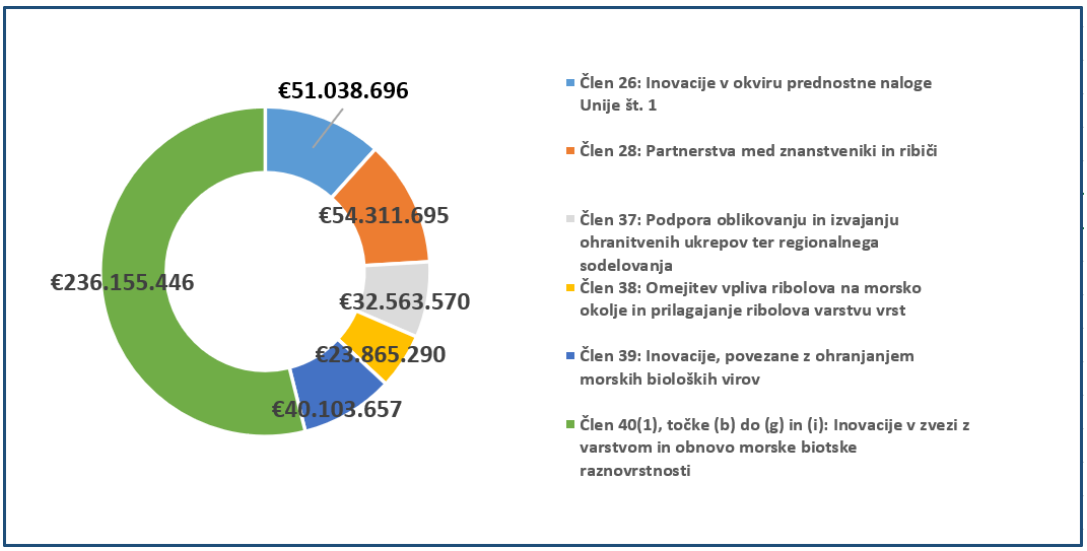
Iz člena 25 je razvidno, kako lahko Uredba spodbuja sodelovanje pri znanstvenih raziskavah, iz uporabe skladov EU pa je razvidna širša slika projektov, v katere so vključena komercialna plovila, poleg tega se presega odstopanje od tehničnih ukrepov. Namesto tega je povezana z raznimi ukrepi, ki jih države članice sprejemajo, da bi prispevale k ciljem SRP in njeni vlogi pri podpiranju izvajanja okoljske zakonodaje.

Raziskave s preskusi in inovacije na podlagi Uredbe se zdaj finančno podpirajo v okviru Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo (ESPRA), prej pa so se podpirale v okviru Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (ESPR). Ta sklada vključujeta različne možnosti za zagotavljanje finančne podpore za spodbujanje inovacij v ribiškem sektorju v okviru inovacijskih projektov, podpiranje partnerstev med znanstveniki in ribiči, podpiranje oblikovanja in izvajanja ohranitvenih ukrepov in regionalnega sodelovanja ter za omejitev vpliva ribolova na morsko okolje in prispevanje k izvajanju okoljske zakonodaje (tudi za območja Natura 2000).

Rezultati teh projektov naj bi zagotovili nove in inovativne rešitve, da se čim bolj zmanjša vpliv ribolovne dejavnosti na okolje.

V programskem obdobju ESPR (2014–2020) je bilo za inovacijske ukrepe, povezane z ribištvom, namenjenih skupno 438 038 353 EUR oziroma 7,87 % vseh obveznosti ESPR, pri čemer so bila sredstva razporejena, kot sledi:

[29] Člen 20: inovativno ribolovno orodje, člen 23: pilotni projekti za popolno dokumentiranje ulova in zavržkov.

Na splošno je bila finančna podpora iz ESPR dodeljena za 5 592 projektov, pri katerih je sodelovalo skoraj 2 000 plovil.

Ukrep (člen)	**Št. operacij**	**Število plovil, financiranih na podlagi člena**	**Prevzete obveznosti ESPR (v EUR)**
Člen 26: inovacije	336	130	51 038 696
Člen 28: partnerstva	200	128	54 311 695
Člen 37: ohranitveni ukrepi in regionalno sodelovanje	373	1	32 563 570
Člen 38: morsko okolje in varstvo vrst	1 774	1 545	23 865 290
Člen 39: inovacije, povezane z ohranjanjem	195	66	40 103 657
Člen 40(1), točke (b) do (g) in (i): varstvo in obnova morske biotske raznovrstnosti	2 714	38	236 155 446
Skupaj:	**5 592**	–	**438 038 353**

V podporo pripravi tega poročila je mreža FAMENET pripravila tudi informativne preglede z nekaj primeri inovacij, ki se razvijajo in so neposredno povezane s cilji Uredbe[30].

Novi programi držav članic v okviru sklada ESPRA[31], sprejeti za obdobje 2021–2027, zagotavljajo številne priložnosti za podporo raznovrstnim ukrepom, namenjenih raziskavam in inovacijam, in bi lahko podprli izvajanje Uredbe. Komisija zato države članice spodbuja, naj okrepijo svoja tovrstna prizadevanja.

Države članice so poleg specifičnih ukrepov za ribištvo proučile tudi druge možnosti financiranja. Okvirni program za raziskave **Obzorje Evropa** (2021–2027) podpira ukrepe na področju raziskav in inovacij za trajnostno ribištvo in akvakulturo. To vključuje na primer digitalni prehod za podporo

[30] Inovacije na področju ribištva v okviru Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (2014-2020) – Evropska komisija (europa.eu).

[31] Programi v okviru sklada ESPRA za obdobje 2021–2027 – Evropska komisija (europa.eu).

inšpekcijskim pregledom in nadzoru ribištva, da se zmanjša vpliv ribolovnega orodja na okolje, čim bolj zmanjša vpliv podnebja na ribištvo ter za razumevanje in zmanjšanje prilova zaščitenih vrst.

Prejšnji program EU za financiranje raziskav in inovacij Obzorje 2020 za obdobje 2014–2020 je prispeval k izboljšanju trajnostnega ribolova. Dejansko je v končni oceni programa Obzorje 2020, sprejeti 29. januarja 2024, navedeno, da je program pomembno prispeval k družbenim učinkom na številnih področjih, s čimer je dokazal svoj obsežni vpliv in učinkovitost, med drugim na področju trajnostnega ribolova, na katerem je z izboljšanjem ribolovnih metod in zmanjšanjem zavržkov prispeval k bolj trajnostnim ribolovnim praksam, s čimer so se gospodarski interesi uskladili z ohranjanjem okolja.

Nazadnje, **misija EU Obnova naših oceanov in voda do leta 2030**[32] podpira ukrepe na področju raziskav in inovacij, na primer v zvezi s pametnim ribolovnim orodjem z majhnim vplivom na okolje ter energijsko učinkovitimi flotami za mali ribolov. Delovni program misije za leto 2024, ki bo kmalu sprejet, bo še naprej podpiral predstavitvene dejavnosti na kraju samem za uskladitev ribištva in varstva morja.

4. SKLEPNE UGOTOVITVE

V okviru postopka doseganja ciljev Uredbe so države članice poudarile, da sprejemajo nacionalne ukrepe, sektor je navedel, da se prostovoljni ukrepi vse bolj uporabljajo, nekateri deležniki pa so poudarili potrebo po nadaljnjih prizadevanjih.

Napredek pri doseganju ciljev Uredbe ne temelji (in ne bi smel temeljiti) le na sprejemanju sekundarne zakonodaje. Obsežnejše in skupno znanje, zavezanost in prizadevnost deležnikov ter prostovoljne pobude so še vedno ključni in dopolnjujejo sprejemanje skupnih pravil v okviru regionalizacije. Poleg tega je treba spreminjajoče se in zahtevne ribolovne dejavnosti obravnavati dinamično, zato so nujne stalne razprave in razmislek o najprimernejših ukrepih.

Inovacije so ključne tako za izpolnjevanje ciljev Uredbe kot za odporen in konkurenčen ribiški sektor EU, ki evropskim potrošnikom zagotavlja najkakovostnejše proizvode morske hrane.

Da bi države članice in deležniki dosegli cilje Uredbe, **vlagajo v razvoj novih tehnologij**. Čeprav bodo še pomembnejši rezultati doseženi v naslednjem obdobju, bi morali Komisija, države članice in deležniki še naprej sodelovati pri oblikovanju najučinkovitejših nadaljnjih ukrepov za izvajanje raziskav in nadaljnjo podporo raziskavam na področju orodij in inovacijam ter njihovemu uvajanju in dejanski uporabi na terenu.

[32] Storitveni portal misije za oceane in vode | raziskave in inovacije (europa.eu).

DODATEK I: POVZETEK POSVETOVANJA

1. Strategija posvetovanja

Cilj posvetovanja je bil zbrati mnenje ustreznih deležnikov o izvajanju Uredbe (EU) 2019/1241 v skladu z zahtevami iz člena 31(1). Da bi se pridobile popolne povratne informacije, je bilo posvetovanje z državami članicami in svetovalnimi sveti dopolnjeno s ciljno usmerjenim spletnim posvetovanjem.

2. Metodologija in orodja za obdelavo podatkov

Uporabile so se različne metodologije, odvisno od tipologije deležnikov, s katerimi je bilo opravljeno posvetovanje.
Države članice imajo vlogo organov, pristojnih za izvajanje in izvrševanje Uredbe. Zato jim je bil poslan poseben vprašalnik[33].
Podobno je bil poslan poseben vprašalnik svetovalnim svetom, saj imajo posebno vlogo v postopku regionalizacije in so glavni predstavniški organi v okviru SRP[34].
Spletno posvetovanje je potekalo prek platforme EUSurvey[35]. V tem primeru je obveščanje potekalo prek spletišča GD za pomorske zadeve in ribištvo, glasila in družbenih omrežij navedenega GD, kot je X.
V vseh treh primerih se je posvetovanje začelo 2. oktobra 2023 in trajalo do 24. novembra 2023.
Poleg tega je bilo v vseh treh primerih mogoče predložiti dokazila.

3. Rezultati

Vprašalnik je izpolnilo 18 držav članic, pet svetovalnih svetov in deset drugih organizacij (v okviru spletnega posvetovanja).
Ob upoštevanju namena poročila so bili odgovori iz izpolnjenih vprašalnikov povzeti in vključeni v poročilo, kolikor je bilo mogoče. Ker v dopisih, poslanih državam članicam in svetovalnim svetom, ni bilo izrecno navedeno, posamezni odgovori niso prikazani.
Odgovori držav članic in svetovalnih svetov so predstavljeni s posebno navedbo: DČ/SS. Kadar pripombe izvirajo iz ciljno usmerjenega spletnega posvetovanja, so označene z izrazom deležniki.

[33] Dopis, poslan državam članicam 2. oktobra 2023 (ARES(2023)6664125).

[34] Dopis, poslan svetovalnim svetom 2. oktobra 2023 (ARES(2023)6664226).

[35] https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/consultations/targeted-stakeholder-consultation-technical-measures-regulation-fisheries-2023_en?prefLang=sl